

РЕЗОЛЮЦІЯ

міжнародної науково-практичної конференції «Екологічні та соціальні виклики лісам і лісовому менеджменту та їх подолання»

23 жовтня 2018 року, м. Київ

Міжнародна науково-практична конференція «Екологічні та соціальні виклики лісам і лісовому менеджменту та їх подолання», що відбулася у м. Києві, організована Національним університетом біоресурсів і природокористування України, Національним представництвом FSC в Україні, Державним агентством лісових ресурсів України, Національним лісотехнічним університетом України, Товариством лісівників України за підтримки Німецько-українського агрополітичного діалогу, була присвячена актуальним питанням функціонування та розвитку лісової галузі України.

Конференція передбачала проведення 1 пленарного, 2 секційних та заключного засідання. Було представлено 26 усних доповідей, присвячених оцінці стану лісів і лісового господарства, інституційним та економічним механізмам трансформації лісового господарства до адаптаційного лісового менеджменту.

У роботі взяли участь провідні вчені науково-дослідних інститутів і вищих навчальних закладів лісівничого профілю з Австрії, Білорусі, Італії, Китаю, Німеччини, Румунії, України, керівники і провідні спеціалісти лісової галузі, представники неурядових організацій, лісгосподарських підприємств, аудиторських компаній та помічники Народних депутатів України.

Учасники конференції відзначали, що зміни клімату спричиняють глобальні виклики лісам і лісовому господарству. Вони проявляються у виникненні катастрофічних природних явищ, зокрема, зростанні кількості великих неконтрольованих лісових пожеж, зменшенні біологічної стійкості лісів і як наслідок масової загибелі лісових насаджень. В країнах перехідної економіки, зокрема Україні, ситуація ускладнюється тривалим процесом трансформації на фоні загострення соціально-економічних проблем.

Відсутність політичної волі та державницьких підходів у здійсненні реформ, низький рівень правозастосування, нерозвиненість соціальних інститутів суспільства, деградація культури багатостороннього діалогу посилюють недооцінку політичної ролі лісів і лісового господарства в суспільному розвитку та економічному зростанні. Відсутність Національної Лісової Політики та Стратегії як підґрунтя комплексної програми підтримки лісоресурсного і екосистемного потенціалу лісів країни в системі наука-освіта-інновації-виробництво й надалі призводитиме до наростання усього комплексу проблем.

Ліси України відрізняються підвищеною уразливістю до природного і антропогенного впливу внаслідок того, що половина лісових насаджень є штучно створеними, а практика відтворення і формування лісів сприяла утворенню монодомінантних насаджень зі спрощеною просторовою, видовою та ценотичною структурою. Організація лісового господарства на основі класів віку та постійне зростання частки лісів із обмеженим режимом лісokористування визначили тенденцію до старіння лісів.

Процес реформування у лісовому господарстві носить не системний, а часто дискримінаційний характер, який призводить, з однієї сторони, до посилення фіскального тиску на підприємства, позбавляючи можливості розширеного відтворення лісоресурсного потенціалу, а з іншої, - запровадження додаткових законодавчих обмежень господарської діяльності і штучних бар'єрів у ліквідації природних стихійних явищ, проведення заходів поліпшення санітарного стану тощо.

Наростання протилежних запитів одночасного збільшення продукування корисних властивостей і зростання виробництва деревини в умовах відсутності суспільного консенсусу щодо ролі і значення лісів та документів щодо стратегічного розвитку лісової галузі унеможливають використання загальноприйнятих та апробованих у розвинутих країнах моделей лісового менеджменту.

Важливу роль у досягненні балансу конфліктних інтересів відіграє лісова сертифікація за міжнародною схемою Лісової Опікунської Ради (FSC).

Відповідь на сучасні виклики у лісовому господарстві має здійснюватися шляхом трансформації інтегрованого лісового менеджменту на основі адаптаційного підходу. Необхідними вбачаються такі кроки:

- формування широкого національного діалогу щодо ролі та значення лісів з метою пошуку суспільного консенсусу шляхом розробки і затвердження Національної лісової політики України та Національної стратегії розвитку лісового господарства;
- внесення змін до законодавства щодо скасування дискримінаційного податкового навантаження (Закон України від 10.07.2018 №2497-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання утворення та діяльності сімейних фермерських господарств»);
- внесення змін до законодавства, яке необґрунтовано накладає екологічні обмеження діяльності лісгосподарських підприємств та перешкоджає зменшенню наслідків поширенню всихання лісів, зокрема: Санітарні правила в лісах України (від 26.10.2016 № 756 КМУ), Правила поліпшення якісного складу лісів (від 12.05.2007 № 724 КМУ), Закон України "Про оцінку впливу на довкілля" (від 23.05.2017 № 2059-VIII), Закон України «Про тваринний світ» від 13.12.2001 № 2894-III (із змінами) ст.39, Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів (від 23.05.2007 № 761 КМУ) та ін.;
- розробка ризик-стійких стратегій розвитку лісового господарства, в т.ч. з урахуванням змін клімату;
- удосконалення системи моніторингу та запровадження національної інвентаризації лісів, зокрема, з метою отримання достовірної інформації про лісові ресурси, прогнозу та попередження розвитку осередків шкідників і хвороб;
- широке впровадження у практику лісового господарства технологій еколого-орієнтованого відтворення лісів та наближеного до природи лісівництва з метою підвищення біологічної стійкості лісових насаджень;
- впровадження у державний класифікатор професій України професії «лісовий пожежний» та «керівник гасіння лісових пожеж», а також розробка системи кваліфікаційних вимог та створення національного центру підготовки лісових пожежних та керівників гасіння великих пожеж з метою зниження ризиків для здоров'я лісового персоналу, населення, сільської та іншої інфраструктури під час гасіння великих пожеж.

Інституційними та економічними механізмами реалізації поставлених завдань є:

- посилення міжнародного співробітництва щодо обміну досвідом і проведення спільних наукових проектів і досліджень з метою покращення наукового забезпечення переходу до сталого управління лісами;
- налагодження систем трансформації новітніх знань і інновацій в систему прийняття управлінських рішень на національному, регіональному і локальному рівнях;
- створення мережі дослідних об'єктів і господарств адаптивного ведення лісового господарства;
- популяризація ідеології сталого ведення лісового господарства та відповідального споживання лісових продуктів, в т.ч. через лісову сертифікацію за схемою FSC;
- впровадження FSC національного стандарту системи ведення лісового господарства в Україні;
- диверсифікація напрямів сертифікації та посилення економічної життєздатності підприємств галузі за рахунок сертифікації більшої кількості груп продукції з деревини, недеревинних продуктів лісу і екосистемних послуг;
- посилення роботи з громадськими організаціями та місцевими громадами через донесення як проблемних питань в лісовій галузі, так і шляхів їх вирішення та формування механізмів громадського контролю.

Вважати за доцільне направити резолюцію до Верховної Ради України, Президенту України, Кабінету Міністрів України, міжнародним організаціям і установам, центральним органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування.

Оракомітет